

2. Міфи про ювенальну юстицію: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2126/>

3. Мельникова Э.Б. Ювенальная юстиция: проблемы уголовного права, уголовного процесса и криминологии / Э.Б. Мельникова. — М.: Дело, 2001. — 272 с.

4. Правовые системы стран мира: Энциклопедический справочник. — М.: НОРМА, 2001. — 833 с.

5. Європейські правила щодо неповнолітніх правопорушників, які підлягають застосуванню санкцій чи заходів // Відновне правосуддя в Україні. — 2009. — №3-4. — С.48-62.

Тимошенко Ю.

(наук. кер. — ст. викл. Потапов О.М.)

*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

ІДЕЯ “ПОЛІТИЧНОЇ СВОБОДИ” У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ М. ДРАГОМАНОВА

Михайло Драгоманов (1841-1895 рр.) історик, філософ, економіст, фольклорист та громадський діяч. Драгоманов посідає цілком самобутнє, визначальне місце у розвитку українських демократичних традицій політичної думки. Він пропонував і відстоював план формування української політичної нації, який розробляв на засадах громадянського суспільства, на основі широкого розвитку місцевого та регіонального самоврядування, на принципах всебічного забезпечення прав людини і громадянина.

Наріжним каменем політико-правової концепції Драгоманова була ідея політичної свободи. Змінювались його погляди на роль і призначення державності, суттєво трансформувалися уявлення про політичні пріоритети українського і всеросійського руху у боротьбі з існуючим політичним режимом. Але незмінною залишалась особиста відданість Драгоманова ідеалам політичної свободи, визнання цінності прав людини і громадянина, його намагання примирити ідеали національної свободи і гуманізму в рамках громадянського суспільства [1, с.99].

Проте Драгоманов не абсолютизував значення політичної свободи. Для нього вона була не ідеальним станом політичного суспільства, а найважливішою запорукою розвитку людини, нації та держави на демократичних і гуманних засадах. “Політична свобода сама по собі не може бути метою, а є тільки умовою для забезпечення життя і розвитку населення за посередництвом низки заходів соціально-економічного і культурного характеру, котрі не можуть бути прийняті самоврядним населенням на свою користь”, — відзначав він [3, с.85].

Лише за умови втілення засад політичної свободи можна було сподіватися на досягнення державної єдності, на подолання стану відчуження громадян від політики, формування громадянської політичної культури. “Тільки ця політична свобода: всенародне, земське представництво, з контролем над діями виконавчої влади, з недоторканою свободою особистості, слова, зібрань, товариств, і може забезпечити яке-небудь узгодження діяльності уряду з національними інтересами та громадською думкою”, — наголошував Драгоманов [3, с.13].

Політична свобода давала можливість перейти до формування засад політичного та ідейного плюралізму. А в плюралістичному суспільстві, в якому були застережені і гарантовані права людини і громадянина, діяли б ефективні державні інститути, здатні захищати громадян від будь-яких зазіхань на їх конституційні права, уже не було би потреби в збереженні союзу тих сил, які прагнули до радикальніших змін — економічного, соціального чи політичного характеру [2, с.3].

Розуміння Драгомановим унікальної цінності політичної свободи для українців найповніше розкривають такі рядки з програми товариства “Вільна Спілка” :

а) права людини і громадянина, — як необхідна умова особистої гідності та розвитку;

б) самоврядування, — як основа для руху до соціальної справедливості;

в) політична свобода, як засіб повернення української нації до родини націй культурних [5, с.22-23].

Повноту громадянських, політичних прав, на думку Драгоманова, мала забезпечити і демократична виборча система. У відповідності зі своїми уявленнями про народну державу він пропонував, щоб згідно виборчого закону “обрані могли представляти не тільки мешканців усіх місцевостей, але й, за змогою, і представників усіх родів занять, а також, не лише більшість, але й меншість” [3, с.34].

Наголошуючи на першочерговій потребі досягнення політичної свободи, детально характеризуючи правовий зміст та інституційне забезпечення прав людини та громадянина, Драгоманов намагався відповісти й на питання, якими шляхами може бути завойована політична свобода.

Драгоманову притаманне наполегливе бажання доповнити політичні права людини і громадянина комплексом соціально-економічних прав, які повинні надаватися державою. Відповідно до розуміння єдності політичних і громадянських прав, він не уявляв можливостей дійсної політичної свободи, участі громадян у вирішенні державних справ без системи соціально-економічних гарантій з боку держави.

Простежуючи розвиток державного, публічного права, Драгоманов приходив до висновку про неминучість перемоги принципів вільної держави для вільної людини і вважав, що тільки ті політичні та соціальні спільноти мають шанс на майбутнє, які здатні здійснювати перетворення,

що відповідають цій магістральній тенденції розширення змісту та сфери дії свободи. Цю тенденцію Драгоманов розглядав як провідну, але не єдину, що визначала складну картину європейської політичної історії [4, с.35].

Таким чином, підходи М. Драгоманова щодо “політичної свободи” як ми бачимо актуальні і сьогодні. Для нього вона була найважливішою запорукою розвитку людини, нації та держави саме на демократичних і гуманних принципах.

Література:

1. Андрущенко В. Спадщина малознаного Михайла Драгоманова — політолога й культуролога / В. Андрущенко, В. Погребенник // Вища освіта України. — 2010. — №1. — С.99.
2. Дашкевич Я. Учений, політик, публіцист: про М. Драгоманова / Я. Дашкевич // Слово і час. — 1991. — №10. — С.3
3. Драгоманов М.П. Літературно-публіцистичні праці / М.П. Драгоманов. К.: Наукова думка, 1970. Т. 2. 431 с.
4. Іванов Р.П. Михайло Драгоманов у суспільно-політичному русі Росії та України: II половина XIX ст. / Р.П. Іванов. — К.: КГУ, 1971. — 234 с.
5. Круглашов А.М. Держава, нація, людина (Михайло Драгоманов про національний розвиток України) / А.М. Круглашов // Вісник АН України. — 1992. — №2. — С.22-23.

Тіщенко М.С.

(наук. кер. — ст. викл. Потапов О.М.)

*студентка V курсу психолого-педагогічного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

КРИЗЬ ПРИЗМУ ЧАСУ: ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ПЕРШОЇ КОНСТИТУЦІЇ

Відомо, що після поразки під Полтавою у червні 1709 р. частина козаків на чолі з гетьманом Іваном Мазепою емігрувала до Бендер. Фізично і морально розбитий старий гетьман помер у вересні того ж року, а 5 квітня 1710 р. в таборі під Бендерами після тривалих суперечок Військо Запорозьке вибрало нового гетьмана — Пилипа Орлика. Цей вибір супроводжувався укладанням Конституції.

Термін «конституція» походить від латинського слова «constituito», що буквально можна перекласти як «устрій, установлення, утвердження». Разом з тим існує думка, що він бере початок від звороту «republicumso», з якого починаються окремі акти римських імператорів. Сучасне розуміння слова «конституція» (конституція держави) бере свій початок із періоду зміни в Європі феодального ладу на буржуазний (XVII-XVIII ст.) і оста-